

فهرست مطالب

۳	اصول دین و سوالات مربوط به آن
۵	احکام
۲۲	نمازها
۲۶	دعاها
۲۷	روزهای مذهبی مهم و اعمال آن‌ها
۳۱	اطلاعات قرآنی
۳۳	احادیث
۳۵	مختصری از حوادث زندگی پیامبر و امامان
۴۳	ارکان جمهوری اسلامی ایران
۵۵	شخصیت‌های مهم انقلاب اسلامی
۵۶	جنگ تحمیلی و عملیات‌های مهم
۵۸	مسائل روز کشور
۶۳	مسائل هسته‌ای
۶۸	مسائل روز منطقه
۷۴	لیست رویدادهای مهم شمسی و قمری
۷۹	متفرقه
۸۲	سوالات ریز و شخصی

اصول دین و سوالات مربوط به آن

اصول دین: اصول دین پایه‌های اعتقادی دین است که نخست باید به آن‌ها ایمان آورد و سپس به فروعی که از آن بر خواسته است پای‌بند بود. اصول دین مربوط به اعتقاد است و فروع دین مربوط به عمل. اصول دین از نظر اهل سنت، **توحید، نبوت و معاد** و از نظر شیعه **عدل و امامت** نیز اضافه می‌گردد. در اصول دین تقلید جایز نیست.

توحید: به معنای یگانگی خداوند متعال است.

عدل: به معنای آن است که افعال خداوند متعال از سر دادگری و شایستگی است و به هیچ کس ستم نمی‌کند و هر چیزی را در جای خویش نگه می‌دارد و با هر موجودی، چنانکه شایسته است رفتار می‌کند.

نبوت: به معنای پیامبری محمد بن عبدالله و دیگر پیامبران الهی است.

امامت: بدین معنا که پس از پیامبر اسلام امامان منصب خلافت و امامت را بر عهده دارند و آنان منصوب خداوند هستند.

معاد: به معنای آن است که روزی همه مکلفان برای بازخواست و حساب در پیشگاه الهی گرد هم می‌آیند و هر کس به پاداش و کیفر خویش می‌رسد. در واقع این روز همان قیامت است.

توحید نظری: این بخش، ناظر به بعد معرفتی انسان نسبت به خداوند (از جهت ذات، صفات و افعال) می‌باشد و مستقیماً به وظایف عملی انسان در برابر خدا مربوط نمی‌باشد و شامل توحید ذاتی، صفاتی، افعالی، خالق و... می‌شود.

توحید عملی: این بخش ناظر به وظایف عملی انسان در برابر خداوند می‌باشد که شامل توحید عبادی، اطاعتی، استعانی، حبّی و... می‌شود.

توحید ذاتی: از بارزترین صفات خداست و دارای دو شاخه است:

- خداوند مثل و مانندی ندارد، یگانه و بی‌همتاست. از این معنا به توحید واحدی تعبیر می‌شود که آیه «ولم یکن له کفو احد» (و هیچ کس او را هم‌تا نیست) به همین معنی اشاره دارد.
- خداوند جزء ندارد، بسیط و غیر مرکب است. از این معنا به توحید احدی تعبیر می‌شود که آیه «قل هو الله احد» به همین معنی اشاره دارد.

توحید صفاتی: یعنی خداوند هر چند صفات متعدد دارد مانند، علم، قدرت، خالقیت، رازقیت و... ولی این صفات فقط از نظر مفهوم تعدّدند و از نظر مصداق و وجود خارجی عین خدایند و مانند ذات او ازلی و ابدی هستند. مثلاً وقتی می‌گوییم خدا عالم و قادر است یعنی خدا عین علم و قدرت است در حالیکه در مورد انسان صفات علم و قدرت خارج از ذات و حقیقت اوست زیرا انسان در زمانی فاقد آنها و در زمان دیگری دارای آنهاست.

توحید افعالی: یعنی در جهان یک مؤثر بالذات داریم. فقط یک وجود است که اثر گذاری و انجام کار ذاتاً مال خود اوست و تأثیر علل مادی و طبیعی و غیر خدایی همه و همه در پرتو وجود او و به اتکاء او صورت می‌گیرد. البته این سخن به معنای انکار تأثیر علل طبیعی نیست. منظور از این که فاعلی در کنار فاعلیت خداوند نیست، فاعل عرضی است نه طولی. فعلی که در خارج صورت می‌گیرد، گاهی چند فاعل در کنار یکدیگر آن را انجام می‌دهند. مثلاً یک سنگ را که پنج نفر در کنار یکدیگر از زمین بلند می‌کنند، هر یک از آنها فاعلی در عرض و در رتبه دیگران است. اما گاه ممکن است چندین فاعل در طول هم قرار گیرند و فعلی انجام شود؛ برای مثال، چندین توپ که در طول هم قرار دارند اگر با ضربه پا توپ اول به حرکت در آید و به توپ دوم و سوم و... برخورد کند همه به حرکت در می‌آیند. در این مثال ظاهراً چنین به نظر می‌رسد که حرکت پا صرفاً فاعل حرکت توپ اول است و توپ اول فاعل حرکت دوم و...؛ اما در حقیقت، فاعل حقیقی حرکتهای دوم و سوم همان نیروی پا است و فاعلیت و محرک بودن توپهای اول و دوم در طول و در اثر فاعلیت پا می‌باشد. پس از بیان مثال فوق، معلوم می‌شود، فاعلهای طبیعی و انسانی در جهان، در عرض فاعلیت

خداوند نیستند یعنی خود آنها مستقل در تأثیر نیستند و گر نه خداوند محتاج آنها خواهد بود. پس این فاعلها در طول فاعلیت خداوند هستند و خداوند هر کاری را که بخواهد انجام بدهد با آفرینش فاعل و اسبابش آن کار را انجام می‌دهد.

توحید عبادی: یعنی عبادت و پرستش فقط از آن خداست و هیچ فردی جز خدا گرچه از نظر شرف و کمال در مقام بالایی باشد شایسته پرستش نیست.

رابطه عدل و معاد: عدالت خداوند ایجاب می‌کند که پس از امروز فردایی باشد تا هرکس نتایج تلخ و شیرین اعمال خود را بنگرد و پاداش و کیفری شایسته ببیند. خداوند در آیه ۳۸ سوره ص می‌فرماید: *أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ* (آیا پرهیزکاران را همچون فاجران قرار میدهیم؟)

تفاوت نبوت و امامت:

- به نبی وحی می‌شود اما بر امام وحی صورت نمی‌گیرد.
- نبی تنها دارای هدایت تشریعی و به اصطلاح ارائه کننده طریق است. اما امام افزون بر آن، دارای هدایت تکوینی هم هست. یعنی امام از نظر تأثیر باطنی و نفوذ روحانی که اثر وجودیش در قلب انسان می‌تابد او را هدایت می‌کند. و لذا مقام امامت یکنوع ولایت بر اعمال مردم است.
- نبوت راهنمایی، ابلاغ و اخبار است. ولی امامت، رهبری است. یعنی علاوه بر رهبری اجتماعی، رهبری معنوی به سوی خدا هم هست.
- نبی تنها مأمور به ابلاغ رسالت و دادن نویدها و بیم‌ها به مردم است، اما امام علاوه بر آن پیشوایی است که شخصا دارای سمّت امر و نهی و تکلیف و دستورات است. و جامعه بشری را با مدیریت صحیح به حد کمال رساند.

هدایت تکوینی و تشریعی: هدایت تکوینی که شامل همه موجودات می‌شود، یعنی خداوند هر موجودی را به گونه‌ای آفریده که او بطور غریزی و غیر اکتسابی می‌تواند بسوی هدف نهائی و کمال مطلوب خود حرکت کند. مثلاً به حیوان یاد داده که چگونه به دنبال غذا روانه شود و یا از فرزند خود نگهداری کند. هدایت تشریعی عبارت است از هدایت انسان بوسیله پیامبران الهی.

در تشهد نماز به چه اصولی از دین اشاره می‌شود؟ توحید و نبوت

در سوره حمد به چه اصولی از دین اشاره می‌شود؟ توحید و معاد

فلسفه و حکمت وجود امامان: حفظ نظام اجتماعی مسلمانان؛ برقراری عدالت اجتماعی؛ تکالیف اجتماعی؛ اجرای حدود الهی؛ امامت باعث لطف الهی می‌شود؛ شریعت تنها با امام معصوم حفظ می‌شود؛ بیان تفصیل شریعت.

دلایل اثبات خدا

- راه عقلی (مثل برهان امکان و وجوب و مانند آن): پیچیدگی سیاره ما، پیچیدگی مغز انسان.
- راه تجربی (برهان نظم): جاذبه زمین، چرخش زمین طی ۲۴ ساعت دور خود.
- راه دل (برهان فطرت). آسان ترین و بهترین راهها، برهان فطرت (خدا شناسی از راه دل) می‌باشد که انسان با بازگشت به درون خویش، بی‌نیاز از هر گونه استدلال عقلی یا مشاهده تجربی خدای خویش را می‌یابد و از راه دل به کوی یار می‌رسد.

راه‌های خداشناسی: فطرت خداخواهی و خداجویی؛ راه علم و طبیعت؛ راه عقل خالص و فلسفی.

صفات خدا: حی، قادر، رحیم، کریم، هادی، خالق، حکیم، غفور، عادل ...

صفات ثبوتی: صفاتی است که دارای معنای وجودی است و در حقیقت کمالی است که سزاوار ذات متعالی خداوند است؛ مانند: علم، قدرت، وحدت، حیات، اراده، ادراک، سمیع و بصیر بودن.

صفات سلبی: به آن صفات جلالی یا تنزیهی نیز می‌گویند صفاتی است که دارای معنا و مفهوم سلبی و نفی است و در حقیقت نفی و سلب نقص و عیب از ساحت قدس خداوند است؛ مانند: مرکب نبودن، جسم نداشتن، حلول نکردن، محسوس نبودن و ظالم نبودن.

تفاوت اصول دین و فروع دین: اصول دین، پایه‌های اصلی اعتقادات دینی است، و فروع دین احکام اسلامی را می‌گویند، که یک مسلمان باید به آن عمل کند. اصول دین اصول اعتقادی و جهان‌بینی ای است که زیربنای همه زندگی انسان، از جمله فروع دین است؛ یعنی کسی تا ملتزم به اصول دین نباشد نمی‌تواند در مورد فروع دین موضع مشخصی اتخاذ کند. مثلاً کسی که توحید و نبوت را قبول ندارد نمی‌تواند بگوید من نماز می‌خوانم یا نماز بر من واجب است.

اسلام بر پنج پایه استوار شده است: نماز، زکات، روزه، حج و ولایت

منظور از امامت: امامت به معنی رهبری است و در اصطلاح یعنی کسی یا چیزی که با فرمان الهی، راهنما و هدایتگر انسان‌ها به راه راست است. زیرا یک مسلمان برای شناخت وظایف خود و برای هدایت‌مندی در هر زمان نیاز به رهبر و امام دارد، که راه‌شناس و درستکار باشد و او را به سوی خدا راهنمایی کند. این پیشوا حجتی است که توسط خدا انتخاب شده است.

زندگی در عالم برزخ: آنجا عالم مجردات است لکن به صراحت آخرت هم نیست در جهان برزخ آثار ماده مثل گرمی و سردی و شیرینی و تلخی و شادمانی و غمگینی وجود دارد هر چند خود ماده وجود ندارد. اموات با بدن برزخی (بدن مثالی و نوری) در برزخ به سر می‌برند، نه با این بدن و جسم مادی. یعنی از لحاظ شکل به عین همین بدن است ولی دیگر جسم و ماده نیست بلکه لطیف است. بدن برزخی انسان‌ها نیز بر حسب اعمال و کردار نیک آنها از نعمت‌های برزخی بهره‌مند هستند. یا براساس کارهای زشت و ناپسند خود در عذاب آتش برزخی، معذبند. در برزخ می‌توان رشد نمود. منظور تعالی علم فرد است. به طوری بهشتیان بیشتر با پاداش اخروی و ... آشنا می‌شوند و آگاهیشان افزایش می‌یابد و جهنمیان با جزای کارهای خود. اما نمی‌توان در برزخ نماز و ... خواند و کارهایی کرد که باعث جبران گناهان ما شود. در آنجا امکان کمال وجود دارد، وضعیت فرد در عالم برزخ الزاماً ثابت و یکسان باقی نمی‌ماند، ممکن است بهتر یا بدتر شود و این بستگی دارد به آنچه که در این دنیا بر جای گذاشته است. (اموری همانند: باقیات الصالحاتی مثل حفر چاه آب، درختکاری، جوی سازی، ساختن و تعمیر کردن کوچه، خیابان و مدرسه و...).

احکام

فروع دین: نماز، روزه، خمس، زکات، حج، جهاد، امر به معروف، نهی از منکر، تولی (دوست داشتن دوستان خدا)، تبری (دشمن داشتن دشمنان خدا).

اقسام احکام:

۱. **واجب:** حکمی که حتماً باید انجام داد.
 ۲. **مستحب:** کاری که انجامش پسندیده‌تر است.
 ۳. **حرام:** کاری که نباید آن را انجام داد.
 ۴. **مکروه:** کاری که ترک آن بهتر است. ولی انجام آن عذاب اخروی ندارد.
 ۵. **مباح:** کاری که انجام دادن و ترک آن از نظر دین مساوی است و بستگی به میل انسان دارد مثل خوردن و ...
- حکم شرعی چیست؟** قانون‌گذاری صادره از خدای متعال برای سامان بخشیدن به زندگی مادی و معنوی انسان‌ها است.

تقلید در احکام چیست؟ عمل کردن به دستور مجتهد است. رجوع غیر متخصص به متخصص است.

مكلف کیست؟ افراد عاقل و بالغ مکلفند یعنی نسبت به احکام وظیفه دارند و باید به واجبات عمل کنند و از محرمات پرهیزد.

واجبات نماز:

۱. نیت
۲. قیام
۳. تکبیرة الاحرام
۴. رکوع
۵. سجود
۶. قرائت
۷. ذکر
۸. تشهد
۹. سلام
۱۰. ترتیب

۱۱. موالات، یعنی پی در پی بودن اجزای نماز.

بعضی از واجبات نماز، رکن است و بعضی دیگر غیر رکن:

ارکان نماز: نیت / قیام / تکبیرة الاحرام / رکوع / سجود

غیر ارکان نماز: قرائت / ذکر / تشهد / سلام / ترتیب / موالات

✓ اگر انسان ارکان نماز را بجا نیاورد و یا اضافه کند، عمداً باشد یا اشتباهاً، نماز، باطل است، ولی غیر ارکان را اگر اشتباهاً کم یا زیاد کند، نماز باطل نیست.

مستحبات نماز: چیزهایی هستند که انجام دادن آنها باعث ثواب است ولی ترکشان اشکالی ندارد و آنها عبارتند از:

افعال مستحبی: آداب وضو، لباس نمازگزار، نماز جماعت، نماز اول وقت، نماز در مکانهای مقدس، اذان و اقامه، آداب قبله، حضور قلب، نیت

اذکار مستحبی: دعای روزه، دعای قنوت، تعقیبات نماز، صلوات.

مستحبات قبل نماز:

۱. هنگام وضو رو به قبله بایستیم و قبل آن مسواک بزنیم و دعاهایی که در حال وضو وارد شده را بخوانیم.
۲. در حال نماز لباس سفید و معطر بپوشیم. انگشتر عقیق دست کنیم و جامه سیاه نپوشیم.
۳. برای نماز جای مخصوص، لباس مخصوص و سجاده یا فرش مخصوص انتخاب کنیم.
۴. نماز را به جماعت بخوانیم و مردان طرف راست امام بایستند.
۵. پیش از نماز یومیه اذان و اقامه بگوییم.
۶. همانگونه که صورت و بدن رو به قبله است قلبمان هم به سمت قبله متوجه باشد.

مستحبات و آداب بین نماز:

۱. در تمام ذکرهای نماز با حضور قلب باشیم.
۲. در نیت اخلاص داشته باشیم و نماز خود را از هر عمل و نیت غیر خدایی پاک کنیم.
۳. موقع گفتن تکبیر اول نماز و تکبیرهای بین نماز دست‌ها را تا مقابل گوش بالا ببریم.
۴. مستحب است در حال ایستادن بدن را راست نگه داریم و شانه‌ها را پائین بیندازیم و سر خود را پائین افکنیم و به مهر نگاه کنیم و به آسمان و راست و چپ نگاه نکنیم.
۵. در قیام دست‌ها را روی ران‌ها بگذاریم.
۶. در حال برخاستن این ذکر را بگوییم: بحول الله و قوته و اقوم واقعد.
۷. در قرائت سوره ترتیل را رعایت کنیم و به اعراب کلمات اهمیت دهیم.
۸. در رکعت اول پیش از خواندن حمد بگوییم: اعوذ بالله من الشیطان الرجیم

سمع الله لمن حمده: یعنی خدا بشنود و بپذیرد ثنای کسی را که او را ستایش می‌کند و بعد از رکوع گفته می‌شود.

- ✓ ذکرهای «الله اکبر» و «سمع الله لمن حمده» بعد از رکوع نماز و همین طور ذکرهای «الله اکبر» و «استغفرالله ربی و اتوب الیه» بعد از سجده نماز مستحب است و نگفتن آنها هم اشکالی ندارد. و اگر فقط یکی از آنها را نیز بگویید اشکال ندارد. ذکرهای واجب و مستحب نماز، اگر به نیت ورود (ذکر نماز) گفته شود، باید در حال سکون بدن باشند (به استثنای ذکر بحول الله و قوته اقوم واقعد). اگر ذکرهای مستحبی را کسی بخواهد در حال حرکت بگوید، می‌تواند در آنها نیت مطلق ذکر و ثواب نماید؛ زیرا گفتن هرگونه ذکر در هر کجای نماز به نیت ثواب اشکال ندارد. بنابراین اگر اذکار را به نیت ذکر مطلق در حال حرکت بگویید نماز اشکال ندارد. اما اگر عمداً و از روی آگاهی به مسئله آنها را به قصد ذکر که در نماز وارد شده یعنی از طرف شرع دستور داده‌اند در حال حرکت بگویند اشکال دارد و باید نماز را دو باره بخوانند ولی اگر سهواً یا بخاطر ندانستن مسئله بوده نمازیکه خوانده صحیح است.
- ✓ واجب است مردان، حمد و سوره نماز صبح و مغرب و عشا را بلند، و حمد و سوره نماز ظهر و عصر را آهسته بخوانند. اگر سهواً آهسته بخوانند نماز صحیح است ولی اگر از روی عمد باشد نماز باطل است.
- ✓ قنوت در نماز مستحب است و اگر در نماز قنوت را عمداً هم نخواند نماز صحیح است؛ لیکن تاکید شده است که قنوت در نماز ترک نشود و دعای قنوت ثواب زیاد دارد. نماز آیات ۵ قنوت دارد. نماز عید فطر و قربان در رکعت اول ۵ قنوت و در رکعت دوم ۴ قنوت دارند و احتیاط واجب آن است که قنوت‌ها در نماز عید فطر و قربان ترک نشود.
- ✓ سجده دوم بلافاصله بدون توقف بعد از سجده اول اشکال دارد و اندکی باید مکث کنیم.

انواع واجب:

- **واجب عینی:** واجبی است که از همه مکلفین، الزاماً خواسته شده و اگر بعضی آن را انجام دهند از گردن دیگران ساقط نمیشود. مثل نماز و روزه
- **واجب کفایی:** با عمل عده‌ای از عهده دیگران ساقط است. مثل کفن و دفن
- **واجب تعیینی:** باید عین عمل خواسته شده را انجام داد. مثل نماز
- **واجب تخییری:** میتوان کاری را جایگزین آن کرد. مثل کفاره روزه که میتوان یا ۶۰ فقیر را سیر کرد یا ۶۰ روز روزه به جا آورد.

قیام متصل به رکوع: قیام موقع تکبیر الاحرام و قیام متصل به رکوع (قبل از رکوع)، جزء ارکان نماز هست. یعنی چه عمداً و چه سهواً ترک شود، نماز باطل هست. مراد از قیام متصل به رکوع این هست که نمازگزار از حالت ایستاده به رکوع برود و در این زمان،

بدن آرام باشد. حرکت دست‌ها اگر موجب حرکت بدن نشود، مبطل نیست. گرچه بهتر هست تمام بدن آرام بوده و سپس به رکوع برود. ضمناً، تنها موردی که ممکن است قیام متصل به رکوع فراموش شود، جایی هست که فرد رکوع را فراموش کرده و مستقیم به سجده برود و پیش از اینکه به سجده برود برگردد و به حالت رکوع برود، این فرد از حالت ایستاده به رکوع نرفته است. در این حالت قیام متصل به رکوع ترک شده است.

شکیات نماز:

شکیات بر ۲۳ قسم است؛ هشت قسم آن، نماز را باطل می‌کند، به شش قسم آن نباید اعتنایی کرد و نه قسم آن صحیح است.

شک‌های مبطل نماز:

اگر یکی از این شک‌ها برای نمازگزار پیش آمد، نمازش باطل است:

۱. شک در شماره رکعت‌های نمازهای دو رکعتی
۲. شک در شماره رکعت‌های نماز سه رکعتی
۳. در شک‌های نمازهای چهاررکعتی که پای "یک" در میان باشد (یعنی عدد "یک" همیشه یک پای شکیات باشد؛ مانند شک بین یک و دو، یک و سه، یک و چهار و ...)
۴. اگر در نمازهای چهار رکعتی پیش از تمام شدن سجده دوم شک کند
۵. شک بین دو و پنج یا دو و بیشتر از پنج
۶. شک بین سه و شش یا سه و بیشتر از شش
۷. شک بین چهار و شش و یا چهار و بیشتر از شش
۸. شک در رکعت‌های نمازی که نداند چند رکعت خوانده

شک‌هایی که نباید به آنها اعتنا کرد:

۱. شک در چیزی که نمازگزار از محل آن گذشته است؛ مثل اینکه در رکوع شک کند که آیا حمد و سوره را خوانده یا نه
۲. شک بعد از سلام نماز
۳. شک بعد از گذشتن وقت نماز
۴. شک کسی که زیاد در نماز شک می‌کند که به او کثیرالشک می‌گویند
۵. شک امام در شماره رکعت‌های نماز در صورتی که مأموم آن را بداند و یا شک مأموم در رکعت‌های نماز در صورتی که شماره آن را امام بداند که در صورت اول، امام با رجوع به مأموم رفع شک از خود می‌کند و در صورت دوم، مأموم، با رجوع به امام وظیفه خود را انجام می‌دهد.
۶. شک در نمازهای مستحبی

شک‌های صحیح :

شک بین	در حال	بنا بر	تکلیف
۲ و ۳	نشسته	۳	۱ رکعت احتیاط ایستاده
۲ و ۴	نشسته	۴	۲ رکعت احتیاط ایستاده
۲ و ۳ و ۴	نشسته	۴	۲ رکعت احتیاط ایستاده ۲ رکعت احتیاط نشسته
۴ و ۵	نشسته	۴	۲ سجده سهو
۳ و ۴	نشسته و ایستاده	۴	۱ رکعت احتیاط ایستاده
۴ و ۵	ایستاده	۴	۱ رکعت احتیاط ایستاده
۳ و ۵	ایستاده	۴	۲ رکعت احتیاط ایستاده
۳ و ۴ و ۵	ایستاده	۴	۲ رکعت احتیاط ایستاده ۲ رکعت احتیاط نشسته
۵ و ۶	ایستاده	۴	۲ سجده سهو

شک در نماز مسافر: باعث باطل شدن نماز می‌شود. شک فقط در نمازهای ۴ رکعتی صحیح است درحالیکه نماز مسافر ۲ رکعت است یا ۳ رکعت.

شک در خواندن یا نخواندن نماز؟ اگر بعد از گذشتن وقت نماز شک کند که نماز خوانده یا نخوانده، خواندن نماز لازم نیست اما اگر پیش از گذشتن وقت نماز شک کند باید نماز را بخواند.

سجده سهو: به طور کلی، سجده سهو برای زیادی و نقصان (کاستی) غیر عمدی در نماز، واجب است؛ موارد وجوب سجده سهو به شرح زیر است:

۱. سخن گفتن سهوی در اثنای نماز

۲. سلام دادن سهوی بی مورد

۳. ترک سهوی تشهد

۴. ترک سهوی یک سجده

۵. شک بین ۴ و ۵ در نماز چهار رکعتی بعد از سجده دوم

دستور سجده سهو: این است که بعد از سلام نماز فوراً نیت سجده سهو کند، و پیشانی را به چیزی که سجده بر آن صحیح است بگذارد، و ذکر بگوید، و ذکر سجده سهو را به سه نحو می‌شود انجام داد و احتیاط اختیار قسم سوم است، بعد باید بنشیند و دوباره به سجده رود و ذکر را بگوید و بنشیند و بعد از خواندن تشهد سلام دهد.

۱. بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
۲. بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
۳. بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

مطهرات:

۱. آب
۲. زمین
۳. آفتاب
۴. استحاله (اگر جنس چیز نجس به طوری عوض شود که به صورت چیز پاکي در آید، پاک می‌شود و می‌گویند استحاله شده است. مثل آن که چوب نجس بسوزد و خاکستر گردد.)
۵. انتقال (اگر خون بدن انسان یا خون حیوانی که خون جهنده دارد، یعنی حیوانی که وقتی رگ آن را ببرند، خون از آن جستن می‌کند، به بدن حیوانی که خون جهنده ندارد، برود و خون آن حیوان حساب شود پاک می‌گردد، و این را انتقال گویند.)
۶. اسلام (اگر کافر شهادتین بگوید، مسلمان می‌شود، و بعد از مسلمان شدن، بدن و آب دهان و بینی و عرق او پاک است.)
۷. تبعیت (تبعیت آن است که چیز نجسی به واسطه پاک شدن چیز نجس دیگر، پاک شود. کسی که چیزی را با دست خود آب می‌کشد، اگر دست و آن چیز با هم آب کشیده شود، بعد از پاک شدن آن چیز، دست او هم پاک می‌شود.)
۸. برطرف شدن عین نجاست
۹. استبراء حیوان نجاست‌خوار (بول و غائط حیوانی که به خوردن نجاست انسان عادت کرده، نجس است. و اگر بخواهند پاک شود باید آن را استبراء کنند)
۱۰. غایب شدن مسلمان (اگر بدن یا لباس مسلمان یا چیز دیگری که مانند ظرف و فرش در اختیار او است نجس شود و آن مسلمان غایب گردد، اگر انسان احتمال بدهد که آن چیز را آب کشیده یا به واسطه آنکه مثلاً آن چیز در آب جاری افتاده پاک شده است، اجتناب از آن لازم نیست.)

نجاسات: بول / غائط / منی / مردار / خون / سگ / خوک / کافر / شراب / عرق حیوان نجاست‌خوار.

راههای انتقال نجاسات: برای اینکه چیزی پاکي نجس شود ۴ شرط لازم است:

۱. چیز پاک با چیز نجس ملاقات کند.
۲. هر دو یا یکی از آن دو رطوبت داشته باشد.
۳. رطوبت به قدری باشد که سرایت کند.
۴. ملاقات در داخل بدن نباشد.

انواع آب ها

۱. **مضاف:** آب با چیز دیگری مخلوط شده باشد یا از چیز دیگری گرفته شده باشد مثل آب هندوانه.
۲. **مطلق:** آب مطلق به جز آب قلیل، تا زمانی که بر اثر برخورد با نجاست، رنگ یا بو یا مزه‌ی نجاست نگرفته باشد پاک است.
 - **آب باران:** از آسمان می‌بارد. (آب باران اگر به چیزی که نجس شده است ببارد آن را پاک می‌کند.)
 - **آب جاری:** از زمین می‌جوشد. (اگر چیزی را که نجس شده در آب جاری فرو ببرند آن را پاک می‌کند و خود نجس نمی‌شود. آب جاری اگر با ریخته شدن چیزهای نجس در آن، رنگ یا بو یا مزه‌ی آن تغییر کند، نجس می‌شود و در این صورت چیزهایی را که نجس شده‌اند، پاک نمی‌کند.)

- **آب راکد کر:** تقریباً ۳۸۴ لیتر است. (احکامش مانند آب جاری است)
- **آب راکد قلیل:** کمتر از این مقدار است. (اگر چیز نجسی در آب قلیل فرو برده شود نجس می‌شود و چیزی را که نجس شده پاک نمی‌کند. / اگر آب قلیل را بر روی چیزهایی که نجس شده است بریزند آنها را پاک می‌کند، ولی آن مقدار آبی که پس از ریخته شدن بر روی نجس، از آن سرازیر می‌شود، نجس است. / آب قلیلی که به طور سرازیر و بدون فشار به پایین می‌ریزد و قسمت پایین آن با نجاست برخورد می‌کند، در صورتی که سرازیری آب به گونه‌یی باشد که جریان از بالا به پایین بر آن صدق کند قسمت بالای آن پاک است. / آب قلیل اگر به کر یا جاری متصل باشد در حکم کر و جاری است.)

شرایط وضو:

۱. آب وضو پاک باشد
۲. آب وضو مطلق باشد. مضاف نباشد.
۳. آب وضو مباح باشد یعنی دزدی یا غصبی نباشد.
۴. ظرف آب وضو مباح باشد (غصبی نباشد)...
۵. ظرف آب وضو طلا و نقره نباشد
۶. اعضای وضو موقع شستن و مسح کردن پاک باشد
۷. وقت برای وضو و نماز کافی باشد.
۸. به قصد قربت یعنی برای انجام فرمان خداوند عالم وضو بگیرد.
۹. ترتیب.
۱۰. موالات.
۱۱. مباشرت در اعمال وضو.
۱۲. استعمال آب ضرر نداشته باشد..
۱۳. در اعضای وضو مانعی از رسیدن آب نباشد

مبطلات وضو:

- بول / غائط / باد معده و روده / چیزهایی که عقل را از بین می‌برد مانند دیوانگی و مستی و بیهوشی / استحاضه زنان / خوابی که به واسطه آن چشم نبیند و گوش نشنود / کاری که برای آن غسل کرد مانند جنابت.
- ✓ برای وضو، شستن صورت و دست‌ها مرتبه اول واجب است و احتیاط واجب، ترک مرتبه دوم است و اما سوم و بیشتر حرام است. منظور از مرتبه اول آن است که تمام عضو را بشوید خواه با یک مشت آب باشد یا چندین مشت، وقتی که تمام شد یک مرتبه حساب می‌شود.

وضو برای شش چیز لازم است:

۱. نماز واجب (غیر از نماز میت)
۲. سجده و تشهد فراموش شده.
۳. طواف واجب (باید توجه داشت طواف‌هایی که جزء حج یا عمره است طواف واجب حساب می‌شود هر چند اصل حج و عمره مستحب باشد).
۴. هرگاه نذر یا عهد کرده، یا قسم خورده که وضو بگیرد و با طهارت باشد.

۵. هرگاه نذر کرده جایی از بدن خود را به خطّ قرآن برساند (در صورتی که این نذر شرعاً رجحان داشته باشد مثل این که می‌خواهد از روی احترام خطّ قرآن را ببوسد).
۶. برای آب کشیدن قرآنی که نجس شده یا بیرون آوردن آن از محل آلوده، هرگاه مجبور باشد دست یا جای دیگر بدن خود را به خطّ قرآن برساند.

شرایط لباس نمازگزار:

۱. آن که پاک باشد.
۲. آن که مباح باشد.
۳. آن که از اجزاء مردار نباشد.
۴. آن که از حیوان حرام گوشت نباشد.
۵. آن که اگر نمازگزار مرد است لباس او ابریشم خالص و طلا بافت نباشد و تفصیل اینها در مسائل آینده گفته می‌شود.

شرایط مکان نمازگزار:

۱. مباح باشد (غصبی نباشد).
۲. بی‌حرکت باشد (مانند اتومبیل در حال حرکت نباشد).
۳. از جاهایی نباشد که توقف در آن حرام است.
۴. جلوتر از قبر پیغمبر و امامان نباشد.
۵. جای آن تنگ و سقف آن کوتاه نباشد تا بتواند قیام و رکوع و سجود را به طور صحیح انجام دهد.
۶. جایی که پیشانی را می‌گذارد (در حال سجده)، پاک باشد.
۷. مکان نمازگزار اگر نجس است، تر نباشد که به بدن یا لباس وی سرایت کند (و اگر خشک باشد، مانعی ندارد).
۸. مسطح باشد یعنی جایی که پیشانی را در حال سجده می‌گذارد، از جای قدم‌های او بیش از چهار انگشت بسته، پست‌تر یا بلندتر نباشد؛ ولی اگر شیب زمین کم باشد اشکال ندارد.

غسل‌های واجب:

۱. غسل جنابت
۲. غسل حیض
۳. غسل نفاس
۴. غسل استحاضه
۵. غسل مسّ میت
۶. غسل میت
۷. غسلی که به واسطه نذر و قسم و مانند اینها واجب می‌شود.

انواع غسل:

- ترتیبی: در غسل ترتیبی باید به نیت غسل، اول سرو گردن، بعد طرف راست و بعد طرف چپ بدن را بشوید.
- ارتماسی: در غسل ارتماسی اگر به نیت غسل ارتماسی بتدریج در آب فرو رود تا تمام بدن زیر آب رود، غسل او صحیح است و احتیاط آن است که یک دفعه زیر آب رود.

✓ غسل ارتماسی در ماه رمضان اگر فرد روزه‌دار باشد باعث باطل شدن روزه‌اش میشود چون مصداقی از بردن تمام سر در آب است.

بخش سوم: نکات آموزشی مربوط به اطلاعات عمومی و دانش اجتماعی

توجه: اعداد داخل پرانتز حاکی از شماره ماده قانون اساسی است.

نکته شماره ۱ کلیات قانون اساسی

۱۷۷ اصل دارد و از طریق همه‌پرسی در سال ۱۳۵۸ تصویب شد. ۹۸/۲٪ (۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸)

۱۲ فروردین: روز جمهوری اسلامی ایران.

پایه‌های نظام اقتصادی کشور: بخش دولتی (نه عمومی) - تعاونی - خصوصی.

اقلیت‌های دینی به رسمیت شناخته شده: زرتشتی - کلیمی - مسیحی.

فوت یکی از نامزدهای انتخاباتی ریاست جمهوری ۱۰ روز قبل از انتخابات (رأی‌گیری): ۲ هفته تأخیر در رأی‌گیری.

انتخاب ریاست جمهوری جدید: یک ماه قبل از اتمام کار رئیس جمهور فعلی.

اداره‌ی امور کشور از طریق آراء عمومی و از طریق انتخابات و یا همه‌پرسی. (۶)

(۷) ارکان تصمیم‌گیری و اداره‌ی امور کشور: شوراها، مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان و ...

نکته شماره ۲ اختیارات رهبری

مربوط به رئیس جمهور: عزل رئیس جمهور، پس از حکم

دیوان عالی کشور یا رأی مجلس.

مربوط به اختلافات و معضلات:

۱. حل اختلاف بین قوا و تنظیم روابط بین آنها.

۲. حل معضلات غیر عادی نظام: با کمک مجمع تشخیص

مصلحت نظام.

۳. عفو محکومین: پس از پیشنهاد قوه قضائیه.

فرمان دادن‌ها:

۱. فرماندهی کل نیروهای مسلح.

۲. اعلام جنگ و صلح و بسیج نیروها.

۳. فرمان همه‌پرسی (نه نظارت): نظارت: شورای نگهبان.

مربوط به عزل و نصب و قبول استعفا:

۱. فقهای شورای نگهبان.

۲. عالی‌ترین مقام قوه قضائیه.

۳. رئیس سازمان صدا و سیما.

۴. رئیس سازمان ستاد مشترک.

۵. فرماندهی کل سپاه.

۶. فرماندهی عالی نیروهای انتظامی و نظامی.

۷. تعیین رئیس ستاد کل نیروهای مسلح.

۸. رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام.

تعیین کردن‌ها:

۱. امام جمعه‌ی استانی.

۲. انتخاب فقهای شورای نگهبان.

۳. تعیین اعضای ثابت و متغیر تشخیص مصلحت نظام.

تأیید کردن‌ها:

۱. تأیید مصوبات شورای عالی امنیت ملی به منظور اجرا.

۲. تأیید مقررات مربوط به مجمع تشخیص مصلحت نظام.

شرایط و صفات رهبری:

طبق اصل ۹۹، ۱:

۱. صلاحیت علمی لازم در فقه، ۲. عدالت و تقوای لازم، ۳. بینش

سیاسی و اجتماعی و ...

نظارت‌ها:

از طریق رئیس قوه قضائیه بر دادگستری نظارت دارد. سیاست‌های

کلی نظام با کمک مجمع تشخیص مصلحت توسط رهبر اتخاذ

می‌گردد.

نکته شماره ۳ قوه قضائیه

انتخاب‌ها: ۶ نفر حقوقدان شورای نگهبان و معرفی به مجلس شورای اسلامی
رئیس قوه قضائیه: به مدت ۵ سال، معرفی ۶ نفر حقوقدان شورای نگهبان به مجلس. لوایح قضائی را تهیه می‌کند و قضات عادل و شایسته را انتخاب می‌کند.

مربوط به نظارت‌ها:

۱. نظارت بر سازمان بازرسی کل کشور، ۲. نظارت بر حسن اجرای قوانین، ۳. نظارت بر دادگستری، ۴. نظارت بر دیوان عدالت اداری، ۵. نظارت بر آزادی‌های مشروع، ۶. نظارت بر پیشگیری از وقوع جرم.
- رسیدگی به:** دارایی‌های رهبر، رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور، وزیران و همسران و فرزندان آنها قبل و بعد از خدمت.
- وزارت دادگستری:** توسط رئیس قوه قضائیه انتخاب می‌شود و به رئیس جمهور پیشنهاد می‌شود و رئیس جمهور انتخاب نهایی را انجام می‌دهد.

وظیفه‌ی وزارت دادگستری: تنظیم روابط قوه قضائیه با آن دو قوای دیگر.
شرایط انتخاب رئیس قوه قضائیه: (۱۵۷) ۱. مجتهد عادل، ۲. آگاه به امور قضائی، ۳. مدیر و مدبر

نکته شماره ۴ مجلس خبرگان

ویژگی‌ها: برای مدت ۸ سال توسط رأی مستقیم و محض مردم انتخاب می‌شوند.
وظایف:

۱. وظیفه‌ی اصلی: (۱۱۱) عزل رهبر و نصب رهبر
۲. تدوین قانون اساسی ایران از طریق رفراندوم
۳. نظارت بر رهبری توسط فقیه واجد شرایط مجلس خبرگان. (۱۰۷)
۴. انتخاب رهبری: دو سوم نمایندگان مجلس خبرگان، برای زمان نامحدود.
- رؤسا:** دوره اول تا چهارم: علی مشکینی، دوره چهارم: رفسنجانی، مهدوی کنی، یزدی، دوره پنجم: جنتی

نکته شماره ۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام

۱. حل اختلاف بین مجلس و شورای نگهبان (ارکان قوه مقننه).
۲. تشخیص مصلحت در مواردی که مصوبه مجلس مغایر با موازین شرع است.
۳. نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام.
۴. مشاور رهبری در موارد اصلاح قانون اساسی.
۵. عضویت ثابت در شورای بازنگری قانون اساسی.
۶. انتخاب یکی از اعضای شورای نگهبان برای عضویت در شورای موقت رهبری.
۷. تصویب برخی از وظایف رهبری برای اجرا توسط شورای موقت رهبری.
۸. انتخاب جایگزین هر یک از اعضای شورای موقت رهبری در صورت عدم توانایی انجام وظایف.

نکته شماره ۶ قوه مجریه

مسئولیت‌های رئیس جمهور:

۱. مهمترین وظیفه‌ی رئیس جمهور: اجرای قوانین اساسی.
۲. مسئولیت امور برنامه و بودجه که مسئولیت تهیه و تدوین بودجه کل کشور بر عهده‌ی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور است.
۳. امور اداری و استخدامی کشور.

❖ فصل اول: سوالات تشریحی احکام شرعی

◀ بخش اول: سوالات ولایت فقیه

۱- ولایت فقیه به چه معناست؟

ولایت فقیه یعنی حکومت فقیه عادل و دین شناس. ولایت فقیه در رهبری جامعه ی اسلامی و اداره ی امور اجتماعی ملت اسلامی در هر عصر و زمان از ارکان مذهب حقه ی اثنی عشری است که ریشه در اصل امامت دارد.

۲- عدم اعتقاد به ولایت فقیه موجب چه میشود؟

عدم اعتقاد به ولایت فقیه، اعم از این که بر اثر اجتهاد باشد یا تقلید، در عصر غیبت حضرت حجت (عج) موجب ارتداد و خروج از دین اسلام نمی شود، و اگر کسی به نظر خود بر اساس استدلال و برهان به عدم لزوم اعتقاد به آن رسیده باشد معذور است، ولی ترویج اختلاف و تفرقه بین مسلمانان برای او جایز نیست.

۳- آیا وجود ولایت فقیه ضرورت دارد؟

از آن جا که دین حنیف اسلام که آخرین دین آسمانی است و تا روز قیامت استمرار دارد و دین حکومت و اداره ی امور جامعه است، لذا همه ی طبقات جامعه ی اسلامی ناگزیر از داشتن ولی امر و حاکم و رهبر هستند تا امت اسلامی را از شر دشمنان اسلام و مسلمین حفظ نماید، و از نظام جامعه ی اسلامی پاسداری نموده و عدالت را در آن برقرار و از ظلم و تعدی قوی بر ضعیف جلوگیری نماید، و وسایل پیشرفت و شکوفایی فرهنگی، سیاسی و اجتماعی را تأمین کند.

۴- وظیفه مسلمانان در قبال اوامر ولایی ولی فقیه چیست؟

همه ی مسلمانان باید از اوامر ولایی و دستورات حکومتی ولی فقیه اطاعت نموده و تسلیم امر و نهی او باشند. این حکم شامل فقهای عظام هم میشود چه رسد به مقلدین آنان.

۵- آیا اجرای حدود در زمان غیبت نیز واجب است؟

بله، اجرای حدود مثل حد زنا و سرقت در زمان غیبت هم واجب است، و ولایت بر آن اختصاص به ولی امر مسلمین دارد.

۶- آیا اختیارات ولی فقیه بر اختیارات آحاد امت مقدم است؟

تصمیمات و اختیارات ولی فقیه در مواردی که مربوط به مصالح عمومی اسلام و مسلمین است، در صورت تعارض با اراده و اختیار آحاد مردم، بر اختیارات و تصمیمات آحاد امت مقدم و حاکم است.

۷- در چه صورتی اطاعت از دستورات نماینده ی ولی فقیه جایز است؟

نماینده ی ولی فقیه در صورتی که دستورات خود را بر اساس قلمرو صلاحیت و اختیاراتی که از طرف ولی فقیه به او واگذار شده است صادر کرده باشد مخالفت با آنها جایز نیست.

۸- آیا میتوان با ولایت اداری مخالفت نمود؟

در مفاهیم اسلامی چیزی به عنوان ولایت اداری (به معنای لزوم اطاعت از دستورات مقام بالاتر بدون حق اعتراض) وجود ندارد، ولی مخالفت با اوامر اداری که بر اساس ضوابط و مقررات قانونی اداری صادر شده باشد جایز نیست.

۹- آیا ولی فقیه ولایت تکوینی دارد؟

خیر، ولی فقیه، ولایت تکوینی ندارد. این امر اختصاص به معصومین (ع) دارد.

۱۰- اگر ولی فقیه با نظر مرجع تقلید اختلاف نظر داشته باشد وظیفه مکلف چیست؟

در مواردی که نظر ولی فقیه با نظر مرجع تقلید مختلف است، اگر این اختلاف، در مسایل مربوط به اداره ی کشور و اموری که به عموم مسلمانان ارتباط دارد باشد، مثل دفاع از اسلام و مسلمین بر ضد کفار و مستکبران متجاوز، باید نظر ولی امر مسلمین اطاعت شود و اگر در مسایل فردی محض باشد، هر مکلفی باید از فتوای مرجع تقلیدش پیروی نماید.

بخش دوم: سوالات تقلید

۱- تقلید چیست؟

تقلید یعنی در احکام دین به مجتهد جامع الشرائط مراجعه کردن، و به عبارت دیگر بر طبق تشخیص و فتوای او اعمال شرعی را به جا آوردن.

۲- نشانه های بلوغ چیست؟

۱. روییدن موی درشت زیر شکم بالای عورت (شرمگاه)

۲. احتلام (بیرون آمدن منی)

۳. تمام شدن ۱۵ سال قمری در پسر و تمام شدن ۹ سال قمری در دختر

۱۳- مکلف برای شناخت احکام دین و عمل به آنها چند راه دارد؟

اجتهاد، احتیاط و تقلید

۳- اجتهاد چیست؟

اجتهاد یعنی استنباط و استخراج احکام شرعی و قوانین الهی از مدارک و منابع قطعی که نزد فقه ای اسلام مقرر و ثابت شده است.

۴- احتیاط چیست؟

احتیاط یعنی عمل کردن به طوری که مطمئن شود وظیفه ی شرعی خود را انجام داده است، مثلاً کاری را که بعضی از مجتهدین حرام میدانند و بعضی دیگر حرام نمی دانند. به جا نیاموردن کاری را که بعضی واجب میدانند و بعضی دیگر واجب نمیدانند، انجام دهد.

۵- مکلف کیست؟

مکلف به کسی گفته می شود که واجد شرایط تکلیف باشد: ۱- بلوغ ۲- عقل ۳- قدرت

۶- اگر مکلف در احکام دین مجتهد نیست باید چه کند؟

مکلف اگر در احکام دین مجتهد نیست باید از کسی که مجتهد است تقلید کند و یا به احتیاط رفتار نماید.

۷- تقلید بر چه کسانی واجب است؟

۱. مکلف باشد. ۲. مجتهد نباشد. ۳. محتاط نباشد.

۸- تقلید ابتدایی چیست؟

تقلید ابتدایی (یعنی تقلید کردن از مجتهد مرده بدون آن که قبلاً در زمان حیات وی از او تقلید کرده باشد) که بنا به احتیاط (واجب) جایز نیست.

۹- تقلید بقایی چیست؟

تقلید بقایی (یعنی باقی بودن بر تقلید از مجتهد مرده‌ی‌ی که در زمان حیات وی از او تقلید کرده است) که در همه‌ی مسایل حتی در مسایلی که تا کنون مکلف به آنها عمل نکرده جایز و مجزی است.

۱۰- شرایط مرجع تقلید را نام ببرید.

۱- مرد باشد. ۲- بالغ باشد. ۳- عاقل باشد. ۴- شیعه‌ی ۱۲ امامی باشد. ۵- حلال زاده باشد. ۶- بنابر احتیاط (واجب) زنده باشد. ۷- عادل باشد. ۸- با توجه به حساسیت و اهمیت منصب مرجعیت در فتوا، بنابر احتیاط واجب، قدرت تسلط بر نفس سرکش را داشته و حرص به دنیا نداشته باشد. ۹- مجتهد باشد. ۱۰- بنابر احتیاط واجب اعلم باشد.

۱۱- تبعیض در تقلید به چه معناست؟

تبعیض در تقلید یعنی تقلید را قسمت قسمت کردن و در هر قسمت از احکام، از مجتهد آن قسمت تقلید کردن. ۳- راه‌های شناخت مجتهد جامع الشرائط را نام ببرید.

۱. اطمینان، چه از راه شهرت فراگیر میان مردم و چه از راه تجربه‌ی شخصی و چه از راه دیگر
۲. شهادت دو نفر عادل از اهل خبره هر چند موجب اطمینان نشود.

بخش سوم: سوالات احکام نماز

۱- نمازهای واجب را نام ببرید

نمازهای یومیه

- نماز طواف خانه ی خدا که پس از طواف خانه کعبه گزارده می شود.
- نماز آیات که در هنگام پدید آمدن خورشید و ماه گرفتگی و زلزله و امثال آنها خوانده میشود.
- نماز میت که بر مرده خوانده میشود
- نماز قضای پدر و مادر که بر پسر بزرگتر واجب است.
- نمازی که به واسطه ی نذر و عهد و یا به واسطه ی اجاره واجب شده است.
- نمازهای مستحب، مثل نافله های شبانه روزی

۲- نماز نافله چیست؟

با هر یک از نمازهای پنجگانه ی شبانه روزی یک نماز مستحبی هست که آن را نافله ی آن نماز گویند.

۳- نافله های شبانه روزی را نام ببرید.

۱. نافله ی ظهر: هشت رکعت قبل از نماز ظهر
۲. نافله ی عصر: هشت رکعت قبل از نماز عصر.
۳. نافله ی مغرب: چهار رکعت بعد از نماز مغرب
۴. نافله ی عشا: دو رکعت بعد از نماز عشا که نشسته خوانده می شود.
۵. نافله صبح: دو رکعت قبل از نماز صبح
۶. نافله ی شب: یازده رکعت از نصف شب تا اذان صبح و بهتر در ثلث آخر شب.

۴- مقدار پوشش زن و مرد در نماز به چه میزان باید باشد؟

۱. مرد باید در حال نماز عورتین خود را بپوشاند، هر چند کسی او را نمی بیند و بهتر است از ناف تا را بپوشاند.
۲. زن باید در موقع نماز تمام بدن و موی خود را با پوششی که کاملاً بدن را میپوشاند بپوشاند، ولی پوشاندن صورت به مقداری که شستن آن در وضو واجب است و دستها تا مچ و پاها تا مفصل ساق لازم نیست.

۵- شرایط نمازگزار را شرح دهید.

- الف) پاک باشد ب) غصبی نباشد (مباح باشد) ج) از اجزای مردار نباشد. د) از حیوان حرام گوشت نباشد. ه) طلا بافت نباشد. و) از ابریشم خالص نباشد (گزینه و و ه ویژه مردان می باشد).

۶- در چه مواردی لازم نیست بدن یا لباس نمازگزار پاک باشد؟

الف) آن که به واسطه ی زخم یا جراحت یا دمل، لباس یا بدن به خون آلوده شده باشد.

ب) آن که خون موجود در لباس یا بدن کمتر از درهم (بند انگشت اشاره) باشد.

ج) آن که لباسهای کوچک نمازگزار، مانند جوراب که با آنها نمی توان عورت را پوشاند نجس باشد.

د) آن که ناچار است با بدن یا لباس نجس نماز بخواند.

۷- شرایط مکان نمازگزار را شرح دهید.

۱. مباح باشد. (یعنی غصبی نباشد). ۲. بی حرکت باشد. ۳. از جاهایی نباشد که توقف در آن حرام است. ۴. جلوتر از قبر

پیغمبر (ص) و امام (ع) نایستد. ۵. محل سجده ی نمازگزار پاک باشد. ۶. موجب نجاست لباس و بدن نمازگزار نشود. ۷. میان

زن و مرد در حال نماز بنا بر احتیاط واجب حداقل یک وجب فاصله باشد. ۸. مسطح باشد.

۸- آیا میتوان در داخل خانه کعبه نماز واجب خواند؟

به جا آوردن نماز واجب در داخل خانه ی کعبه مکروه است.

۳۲- نمازهای واجب یومیه را نام برده و تعداد رکعت آنها را مشخص نمایید.

۱. نماز صبح: دو رکعت

۲. نماز ظهر: چهار رکعت

۳. نماز عصر: چهار رکعت

۴. نماز مغرب: سه رکعت

۵. نماز عشا: چهار رکعت

۹- وقت نماز صبح چه زمانی است؟

وقت نماز صبح از هنگام طلوع فجر با طلوع

۱۰- وقت نماز ظهر چه زمانی است؟

وقت نماز ظهر از اول ظهر (یعنی هنگامی که سایه ی هر چیزی پس از آن که بر اثر بالا آمدن آفتاب کاملاً خوانده شد مجدداً

به طرف مشرق شروع به زیاد شدن کند) است تا هنگامی که فقط به قدر نماز عصر تا غروب آفتاب وقت باقی مانده است.

۱۱- وقت نماز عصر چه زمانی است؟

وقت نماز عصر از هنگامی است که به قدر خواندن نماز ظهر، از ظهر گذشته تا غروب آفتاب.

۱۲- وقت نماز مغرب چه زمانی است؟

وقت نماز مغرب از هنگامی است که سرخی بعد از غروب آفتاب که از طرف مشرق بالا می آید زائل شود تا هنگامی که فقط

به قدر نماز عشا تا نیمه شب مانده است.

۱۳- وقت نماز عشا چه زمانی است؟

وقت نماز عشا از هنگامی است که به قدر خواندن نماز مغرب از اول وقت گذشته است تا نیمه شب.

۱۴- راه های شناخت وقت نماز را نام ببرید.

۱. خود انسان یقین یا اطمینان کند که وقت داخل شده است.

۲. دو مرد عادل خبر دهند که وقت داخل شده است

۳. مؤذن مورد وثوق و وقت شناس اذان بگوید.

۱۵- آیا اذان و اقامه پیش از نماز واجب است؟

خیر. مستحب است پیش از نمازهای واجب شبانه روز، اذان و اقامه بگویند، و این استحباب در مورد نمازهای صبح و مغرب مخصوصاً نماز جماعت، مورد تأکید است، ولی در دیگر نمازهای واجب مانند نماز آیات اذان و اقامه وارد نشده است.

۱۶- اذان ۱۸ جمله است به این ترتیب:

۱. «اللَّهُ أَكْبَرُ» چهار مرتبه (یعنی خداوند بزرگتر از آن است که به وصف آید).
۲. «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» دو مرتبه (یعنی گواهی میدهم غیر از خداوند یکتا معبود دیگری نیست).
۳. «أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ» دو مرتبه (یعنی گواهی میدهم که محمد (ص) فرستاده ی خدا است).
۴. «حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ» دو مرتبه (یعنی بشتاب به سوی نماز).
۵. «حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ» دو مرتبه (یعنی بشتاب به سوی رستگاری).
۶. «حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ» دو مرتبه (یعنی بشتاب به سوی بهترین کارها).
۷. «اللَّهُ أَكْبَرُ» دو مرتبه (یعنی - خداوند بزرگتر از آن است که به وصف آید).
۸. «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» دو مرتبه (یعنی هیچ معبودی جز خداوند یکتا نیست).

۱۷- اقامه چند جمله است؟

اقامه ۱۷ جمله است به این ترتیب که همه چیزش، مانند اذان است جز این که در اول آن فقط دو مرتبه «اللَّهُ أَكْبَرُ» میگویند و در آخر آن یک مرتبه «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، و بعد از گفتن «حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ» دو مرتبه «قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ» (یعنی نماز بر پا شد) اضافه می شود.

۱۸- آیا «أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ» جزو اذان و اقامه میباشد؟

خیر، گفتن «أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ» (یعنی گواهی میدهم علی(ع) ولی خدا بر همه ی خلق است) جزو اذان و اقامه نیست، ولی به عنوان شعار تشیع خوب و مهم است و باید به قصد قربت مطلقه گفته شود.

۱۹- واجبات نماز را نام ببرید.

۱. نیت ۲. تکبیره الاحرام ۳. قیام ۴. قرائت ۵. رکوع ۶. مسجده ۷. ذکر ۸. تشهد ۹. سلام ۱۰. ترتیب ۱۱. موالات ۴۴- تفاوت واجبات رکنی و غیر رکنی در نماز را شرح دهید.

بعضی از واجبات نماز «رکن» است یعنی اگر در نماز به جا آورده نشود یا بیش از مقدار واجب آورده شود، حتی اگر از روی سهو و فراموشی هم باشد، نماز باطل می شود، (ولی واجبات غیر رکنی اگر عمداً کم و زیاد شود نماز باطل میشود. اما اگر سهوا باشد نماز صحیح است، مانند قرائت).

۲۰- ارکان نماز را نام ببرید.

۱. نیت ۲. تکبیره الاحرام ۳. قیام (در هنگام تکبیره الاحرام و هنگام رفتن به رکوع) ۴. رکوع ۵. دو سجده.

۲۱- حکم و معنای نیت چیست؟

نیت در نماز واجب است و منظور از آن، قصد انجام نماز معین برای اطاعت از دستور خداوند است.

۲۲- در چه مواردی عدول از نیت واجب و در چه مواردی مستحب است؟

مواردی که عدول واجب است:

الف) از نماز عصر به نماز ظهر، قبل از وقت مخصوص عصر در صورتی که در بین نماز متوجه شود که نماز ظهر را نخوانده است.

ب) از نماز عشا به نماز مغرب، قبل از وقت مخصوص عشا اگر در بین نماز عشا متوجه شود که نماز مغرب را نخوانده است و از محل عدول هم تجاوز نکرده باشد.

ج) اگر دو نماز قضایی که در ادای آنها ترتیب معتبر است (مثل نماز قضای ظهر و عصر) بر عهده ی او باشد و بر اثر فراموشی قبل از ادای نماز اول به خواندن نماز دوم مشغول شود.

مواردی که عنوان مستحب است.

الف) از نماز ادا به نماز قضای واجب، در صورتی که بر اثر آن وقت فضیلت ادا فوت نشود.

ب) از نماز واجب به مستحب برای درک ثواب نماز جماعت.

ج) از شمال واجب به ناقله در ظهر روز جمعه برای کسی که قرائت سوره ی جمعه را فراموش کرده و به جای آن سوره ی دیگری را خوانده و به نصف رسیده و یا از آن گذشته است. مستحب است این شخص، از نماز واجب به ناقله عدول کند تا بتواند نماز فریضه را با سوره ی جمعه به جا آورد.

۲۳- معنا و حکم تکبیره الاحرام چیست؟

تکبیره الاحرام در نماز واجب است و منظور در آن گفتن «الله اکبر» در آغاز نماز است.

۲۴- شکیات تکبیره الاحرام را شرح دهید.

اصل تکبیر (یعنی) شک دارد که تکبیره الاحرام گفته یا نه):

الف) به اذکار قرائت مشغول شده: به شک خود اعتنا نکنند و نماز را ادامه دهد.

ب) به اذکار قرائت مشغول نشده: باید تکبیر را بگوید.

صحت تکبیر (یعنی پس از گفتن تکبیره الاحرام شک دارد صحیح گفته یا نه): باید به شک خود اعتنا نکند.

۲۵- کدام قیام واجب رکن و کدام غیر رکن است؟

رکن:

الف) قیام هنگام تکبیره الاحرام.

ب) قیام هنگام رفتن به رکوع (متصل به رکوع).

غیر رکن:

الف) قیام هنگام فرانت

ب) قیام بعد

۲۶- اجزای فرانت را شرح دهید:

در رکعت اول و دوم نمازهای واجب یومیه: حمد و بنابر احتیاط واجب یک سوره ی کامل.

در رکعت سوم و چهارم نمازهای واجب یومیه: حمد تنها یا یک مرتبه تسبیحات اربعه و بنابر احتیاط مستحب سه مرتبه.

۲۷- جهر و اخفات (بلند و آهسته خواندن) در قرائت را شرح دهید.

الف) حمد و سوره در رکعت اول و دوم

در نماز صبح و مغرب و عشا اگر نمازگزار مرد است: باید بلند بخواند و اگر نمازگزار زن است: میتواند بلند یا آهسته بخواند،

ولی اگر نامحرم صدایش را می شنود بهتر است آهسته بخواند.

در نماز ظهر و عصر: باید آهسته بخواند غیر از «بسم الله» چه نمازگزار مرد باشد و چه زن.

ب) تسبیحات اربعه یا حمد تنها در رکعت سوم و چهارم: باید آهسته بخواند، چه نمازگزار مرد باشد و چه زن.

۲۸- معنای رکوع و حکم آن در نماز چیست؟

در هر رکعت، بعد از قرائت یک رکوع واجب است، و رکوع یعنی خم شدن به اندازه ای که بتواند دستها را به زانو بگذارد.

۲۹- واجهات رکوع را نام ببرید.

۱. خم شدن به اندازه ای که بتواند دستها را به زانو بگذارد ۲. ذکر ۳. آرامش بدن در حال گفتن ذکر رکوع ۴. ایستادن بعد از

رکوع ۵. آرامش بدن بعد از رکوع

۳۰- سجده به چه معناست و حکم آن در نماز چیست؟

نمازگزار باید در هر رکعت از نمازهای واجب و مستحب، بعد از رکوع، دو سجده کند، و سجده آن است که پیشانی را از روی

خضوع بر زمین بگذارد.

۳۱- اگر نمازگزار عمداً یک سجده کم یا زیاد کند چه حکمی دارد؟

نماز باطل است، ولی اگر سهوا این کار را انجام دهد نماز باطل نیست.

۳۲- واجبات سجده را شرح دهید

۱. گذاشتن هفت عضو از بدن بر زمین ۲. ذکر

۳. آرامش بدن در حال ذکر سجده ۴. بر زمین بودن هفت عضو در هنگام ذکر. ۵. سر برداشتن و نشستن و آرامش بین دو

سجده ۶. مساوی بودن جاهای سجده، مگر به اندازه ی چهار انگشت بسته ۷. پاک بودن جایی که پیشانی را بر آن می گذارد.

۸. حایل نبودن چیزی بین پیشانی و آنچه بر آن سجده می کند. ۹. گذاشتن پیشانی بر چیزی که سجده بر آن صحیح است.

۱۰. نشستن بعد از سجده ی دوم در رکعتی که تشهد ندارد بنابر احتیاط واجب.

۳۳- چند عضو از بدن در سجده با زمین تماس دارد؟ نام ببرید.

در سجده باید هفت موضع بر زمین قرار گیرد ۱. پیشانی ۲ و ۳. دو کف دست ۴ و ۵. دوسر زانو ۶ و ۷. دو سر انگشت بزرگ پا.

۳۴- ذکر واجب را بخوانید.

ذکر واجب در سجده عبارت است از یک بار گفتن «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ» یا سه بار گفتن «سُبْحَانَ اللَّهِ» و اگر به جای آن ذکرهای دیگر، مانند «الْحَمْدُ لِلَّهِ»، «اللَّهُ أَكْبَرُ» و غیر آن به همان مقدار بگوید کافی است

۳۵- سجده بر چه چیزهایی صحیح است؟

چیزهایی که سجده بر آنها صحیح است. ۱. زمین و آنچه می روید به سه شرط: ۱. خوردنی نباشد ۲. پوشیدنی نباشد ۳. معدنی نباشد.

۳۶- آیات سجده را نام ببرید (آیاتی که با شنیدن آن سجده واجب میشود).

۱. آیه ی ۱۵ از سوره ی ۳۲ (سجده)

۲. آیه ی ۳۷ از سوره ی ۴۱ (فصلت)

۳. آیه ی ۶۲ از سوره ی ۵۳ (النجم)

۴. آیه ی ۱۹ از سوره ی ۹۶ (علق)

۳۷- ذکر در نماز به چه معناست؟

هر عبارتی که متضمن یاد خداوند «عز وجل» باشد «ذکر» محسوب می شود (مانند الله أكبر، الحمد لله سبحان الله و...) و صلوات بر محمد و آل محمد (ص) از بهترین ذکر هاست .

۳۸- واحبات ذکر را شرح دهید .

۱. اذکار نماز را باید طوری بخواند که تلفظ به آن محسوب شود. و نشانه ی آن این است. که بتواند خودش آنچه را می خواند او بر زبان جاری می کند - اگر دچار سنگینی گوش یا سر و صدای محیط نیست بشنود.

۲. واجب است همه ی ذکرهای واجب نماز به طور عربی صحیح قرائت شود، و اگر نمازگزار کیفیت صحیح تلفظ کلمات عربی را نمی داند واجب است یاد بگیرد، و اگر قادر به یادگیری نیست معذور است.

۳. واجب است تمام ذکرهای واجب و مستحب در حال استقرار و آرامش بدن خوانده شود، و در صورتی که بخواهد کمی جلو یا عقب برود یا بدن را کمی به طرف راست و چپ حرکت دهد، باید ذکر را که به خواندن آن مشغول است در حال این حرکت، قطع کند. بلی گفتن ذکر به قصد ذکر مطلق در حال حرارت اشکال ندارد.

۳۹- تشهد در نماز به چه معناست و حکم آن چیست؟

در رکعت دوم همه ی نمازها و نیز در رکعت سوم نماز مغرب و رکعت چهارم نمازهای ظهر و عصر و عشاء نمازگزار باید پس از سجده ی دوم بنشیند و پس از آرام گرفتن بدن، جملاتی را که در ذکر تشهد گفته خواهد شد، بر زبان جاری کند. این عمل «تشهد» نامیده می شود.

۴۰- ذکر تشهد را قرائت کنید

ذکر واجب در حال تشهد این است: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ».

۴۱- حکم کسی که تشهد را فراموش کرده چیست؟

۱. اگر برای رکعت سوم بایستد، ولی پیش از رکوع یادش بیاید که تشهد را نخوانده است باید بنشیند و تشهد را بخواند و دوباره بایستد و آنچه باید در آن رکعت خوانده شود، بخواند و نماز را تمام کند، و پس از نماز به خاطر ایستادن بی جا، بنابر احتیاط مستحب، دو سجده سهو به جا آورد.

۲. اگر هنگامی که به رکوع رکعت سوم رفته یا بعد از آن یادش بیاید: باید نماز را تمام کند و بعد از سلام، برای تشهد فراموش شده دو سجده سهو به جا آورد، و احتیاط (واجب) آن است که پیش از سجده سهو تشهد فراموش شده را قضا کند.

۴۲- سلام در نماز به چه معناست و حکم آن چیست؟

آخرین جزو نماز که با گفتن آن، نماز پایان می یابد «سلام» است. سلام (واجب) نماز به این است که بگوید: «السَّلَامُ عَلَيْكُمْ» و بهتر است که اضافه کند «وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ» یا بگوید: «السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ».

۴۳- حکم کسی که سلام نماز را فراموش کرده است، چیست؟

اگر سلام نماز را فراموش کنند و هنگامی یادش بیاید که صورت نماز به هم نخورده و کاری هم که عمدی و سهوی آن نماز را باطل می کند، مثل پشت کردن به قبله، انجام عداده باید سلام را بگوید و نمازش درست است.

۴۴- ترتیب در نماز به چه معناست و حکم آن چیست؟

نماز گزار باید نماز را به ترتیبی که گفته شد انجام دهد و هر یک از اجزای آن را در جای خود بیاورد، پس اگر عمداً این ترتیب را به هم زند، مثلاً سوره را بیش از حمد بخواند یا مجید یا بیش از رکوع به جا آورد، نماز باطل می شود.

۴۵- موالات در نماز به چه معناست؟

نماز گزار باید اجرای نماز، مانند رکوع و سجود و تشهد و غیره را با «موالات» یعنی پی در پی به جا آورد و میان آنها فاصله ی طولانی و غیر متعارف نیندازد، پس اگر میان اجزای نماز به قدری فاصله شود که در نمازش باطل است. از حالت نماز خواندن خارج شود، نمازش باطل است.

۴۶- قنوت در نماز به چه معناست و حکم آن چیست؟

در همه ی نمازهای واجب و مستحب، مستحب است که در رکعت دوم پس از پایان حمد و سوره و پیش از رکوع، دستها را به دعا بردارد و دعا بخواند. این عما را «قنوت» می نامند.

۴۷- حکم قنوت در نماز جمعه، عید الفطر و قربان چیست؟

در نماز جمعه، قنوت را در رکعت اول، پیش از رکوع و در رکعت دوم بعد از رکوع به جا می آورد. در نماز عید الفطر و قربان، در رکعت اول پیچ قنوت و در رکعت دوم چهار قنوت به جا می آورد.